N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1896, kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret. (1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Aflöning för flottans corpser och stater.

1:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att — med uppförande i riksstaten för år 1897 af anslaget till flottans corpser och stater till oförändradt belopp, 1,732,052 kronor — medgifva att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut borde inräknas bland tillgångarne till aflöning för flottans corpser och stater finge likasom föregående år förfyllande af behofvet under denna anslagstitel under år 1897 användas. *Angående aflöning för flottans corpser och stater.* [1.]

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har, enligt hvad af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari innevarande år inhemtas, statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet anfört, bland annat, att om gällande stater toges till utgångspunkt, skulle enligt marinförvaltningens beräkning, mot hvilken departementschefen icke hade något att erinra, till aflöning för flottans corpser och stater erfordras ett sammanlagdt belopp af 1,878,986 kronor 45 öre.

Till bestridande af denna utgiftssumma hade marinförvaltningen beräknat

det ordinarie aflöningsanslaget	kronor	1,732,052: —
anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län	»	114,000: —
samt tillgång i följd af vakanser m. m.	»	32,934: 45
Summa	kronor	1,878,986: 45.

Sålunda skulle, fortsätter departementschefen, för fyllande af behofven under denna anslagstitel icke erfordras det extra anslag till genomförande af senast beslutade lönereglering för flottan, hvilket af 1895 års Riksdag beviljades med 15,000 kronor, dock endast i afvaktan på att motsvarande belopp blefve genom ytterligare afgång å reserv- och indragningsstaterna tillgängligt. På dessa stater hade, sedan berörda anslag för år 1896 beviljades, blifvit tillgängligt ett belopp af 9,930 kronor, och enligt marinförvaltningens beräkning skulle under år 1896 ytterligare åtminstone 5,070 kronor blifva disponibla å samma stater. Vid sådant förhållande ansåge departementschefen något extra anslag till löneregleringens genomförande icke böra äskas för år 1897.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke något att erinra.

Då Riksdagen år 1887 beslöt, att båtsmanshållet skulle sättas på vakans och en ny sjömanscorps i dess ställe inrättas, blef på Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning af Riksdagen dels medgifvet, att till anställande af daglönare vid flottans varf i båtsmännens ställe förhöjning i anslaget till flottans nybyggnad och underhåll framdeles måtte efter hand ega rum med högst 100,000 kronor, att utgå i den mån, som det dittills vanligen vid varfven använda antalet båtsmän icke kunde genom uppfordring af qvarvarande manskap vid båtsmanshållet erhållas, och således till hela beloppet först sedan sådant arbetsbiträde icke vidare i följd af vakanssättningen funnes att tillgå, dels ock beslutadt, att vakanssättningen skulle ega rum i mån af uppkommande afgång inom båts-

manshållet äfvensom af skeende öfverflyttning af båtsmän till den nya sjömanscorpsen, dock icke under öfvergångstiden till den nya organisationen med mera än en åttondedel af dåvarande effektiva rotar årligen, Kongl. Maj:t likväl obetaget att, om sådant erfordrades och funnes utan olägenhet för flottans bemanning kunna ega rum, kunna medgifva en något större årlig vakanssättning.

Oaktadt de åtta åren redan förflutit, är, enligt hvad utskottet inhemtat, berörda vakanssättning icke på långt när fullbordad, utan betingar båtsmanshållet fortfarande icke obetydliga kostnader för såväl befäl som manskap. Utskottet har derför ansett Riksdagen böra hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af åtgärder för påskyndande af båtsmanshållets vakanssättning.

Utskottet hemställer fördenskull:

a) att Riksdagen må — med uppförande i riksstaten för år 1897 af anslaget till flottans corpser och stater till oförändradt belopp, 1,732,052 kronor — medgifva att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut bör inräknas bland tillgångarne till aflöning för flottans corpser och stater må under år 1897 likasom föregående år få användas för fyllande af behofvet under denna anslagstitel; samt

b) att Riksdagen må, vid anmälan af detta sitt beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för påskyndande af båtsmanshållets vakanssättning.

Angående anslaget till flottans öfningar. [2.]

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i riksstaten för år 1897 höja anslaget till flottans öfningar från 670,000 kronor till 825,000 kronor eller med 155,000 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet (sid. 4) inhemtas, har departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t anfört, att erfarenheten från de senaste årens eskaderöfningar ådagalagt, att det nuvarande anslaget till flottans öfningar icke kunde anses vara tillräckligt för vinnande af det dermed afsedda mål: att bibringa och underhålla fullt tillfredsställande kännedom om materielens handhafvande på verksammaste sätt. Hufvudorsaken härtill vore uppenbarligen att söka i

den genomgripande förändring, som sjelfva beskaffenheten af flottans öfningar undergått i sammanhang med omdaningen af stridsfartygen, hvilka numera, efter tacklingens borttagande, uteslutande rörde sig med ångkraftens tillhjelp. En fullständig insigt och färdighet i handhafvandet af nutidens invecklade krigsmaskiner på sjöförsvarets område kunde icke vinnas utan samöfningar af större både långvarighet och omfattning än forna enklare förhållanden kräfde.

Den år 1880 tillsatta sjöförsvarskomitén, som föreslog öfningsanslagets höjande till dess nuvarande belopp och dervid framhöll den stora vigten af personalens tidsenliga utbildning, beräknade, att med ett anslag af 670,000 kronor följande antal öfningsdagar per man borde erhållas, nemligen för officer af högre grad än kaptens 51, för kapten 46, för subalternofficer 146, för underofficer 59 och för stammanskap 112. Detta antal öfningsdagar hade emellertid de senare åren ej kunnat uppnås, under det att, såsom nämndt, fordringarna på personalens mångsidiga utbildning i betydlig mån stigit i följd af materielens alltmera komplicerade beskaffenhet.

Bland de förnödenheter, hvilkas förbrukning, till följd af den förändring öfningsmaterielen undergått, på senare tider i högst betydlig mån ökats och måste växa med antalet af de i öfningarna deltagande fartyg, borde i första rummet nämnas stenkol, hvarför kostnaden under de senaste årens ingalunda långvariga eskaderöfningar uppgått till betydliga belopp och under eskaderöfningarna år 1895 öfverstigit 70,000 kronor.

Förutom den ökade åtgången af stenkol bidroge äfven, bland annat, de höga prisen på nutidens artilleriammunition, hvaraf ej obetydliga qvantiteter måste förbrukas, till att göra öfningsanslaget otillräckligt. De projektiler, som under skjutöfningar förbrukades vid sjöbefästningarna vid Karlskrona, bekostades från öfningsanslaget, och denna utgift, som tydligen måst ökas efter tillkomsten af Karlskrona artillericorps, vore för öfningsanslaget ganska känbar. Den utgjorde år 1894 7,346 kronor, och kostnaden för projektiler vid öfningarna med flottans fartyg samt vid exercisskolorna hade samma år uppgått till 78,155 kronor.

Expeditionskostnaderna ökades äfven af det skäl, att de nya fartygstyperna kräfde större personal för maskinernas skötsel än de äldre typerna. Sålunda erfordrades af maskinpersonal å en 1:a kl. pansarbåt 56 maskinister och eldare, å en torpedkryssare 24 och å en torpedbåt 8. Härvid vore ytterligare att märka, att för maskinpersonalen

alltid kräfdes högre aflöning än för öfrig med densamma likställd personal ombord.

Dessa omständigheter, som medförde ökade kostnader för flottans öfningar, hade förorsakat, att för vidmagthållande af personalens tjenstbarhet behöfliga expeditioner måste helt och hållet indragas eller förkortas. Under flere år hade befälhafvarne för öfningseskadrarne framhållit, att tiden för de så ytterst vigtiga öfningarna i eskader varit så kort, att ett stort antal öfningar antingen alls icke kunnat företagas eller ock måst så afkortas, att de ingalunda medfört åsyftadt resultat, hvilket ju ej borde förvåna, då man för kostnadens skull ej kunde låta eskaderöfningarna utsträckas öfver 5 à 6 veckor. Och dessa öfningar, hvilka de senare åren blifvit utförda med så pass stor materiel, som hädanefter under vanliga förhållanden torde vara af behofvet påkallad men ej på länge syntes behöfva ökas, vore dock nödvändiga för att erhålla en befälspersonal, som kände sin materiel och sitt blifvande stridsfält samt hade praktiskt studerat sätten för den förras användande.

Till expeditioner å aflägsna farvatten ansåg 1880 års sjöförsvarskomité böra årligen användas två korvetter, hvardera med en expeditionstid af omkring åtta månader.

Efter att å sid. 6 utvecklat betydelsen af sådana expeditioner anför departementschefen vidare, att dessa expeditioner, i hvilka ett långt större antal af flottans personal, än för närvarande kunde ske, borde lemnas tillfälle att deltaga, hade emellertid under senare tiden måst inskränkas derhän, att endast *ett* fartyg utsändts, och detta för en tid af blott sju månader. Följden häraf blefve minskad sjömannautbildning hos manskapet, och dertill komme, att, under det förr en nyutnämnd underlöjtnant redan första året efter sin utnämning kunde sändas på den för hans utbildning vigtiga s. k. långresan, så hade nu de allra flesta officerarne af underlöjtnantsgraden ännu icke erhållit dylik kommendering; och då utrymmet ombord å våra öfningskorvetter icke medgåfve plats för flere än 6 eller högst 7 officerare af nämnda grad, under det att i medeltal åtta elever hvarje år utexamineras från sjökrigsskolan, kunde af brist på medel dessa olägenheter under nuvarande förhållanden ej afhjelpas. Slutligen borde äfven omnämnas, att utom det fasta minförsvaret, som kräfde specialöfningar, hade på senare tider, efter det en helt ny materiel för tillfälliga minspärrningar tillkommit, framträdt behofvet af särskilda öfningar med dylika spärrningar, åt hvilka allmänt tillmätes en stor betydelse. I följd häraf hade kostnaderna vuxit icke blott för fasta minförsvarets specialöfningar,

utan ock för sådana med det mera rörliga sjöförsvaret gemensamma öfningar, hvilka vore nödvändiga för ett tillfredsställande samarbete mellan de båda nämnda delarne af sjöförsvaret.

Då sålunda den utveckling, vårt sjöförsvarsväsen undergått sedan anslaget för flottans öfningar bestämdes till sitt nuvarande belopp, å ena sidan med bjudande nödvändighet kräfde, att öfningarna utsträcktes utöfver hvad nu egde rum, men å andra sidan också medfört sådan ökning i kostnaderna för desamma, att de måste i följd af anslagets otillräcklighet inskränkas eller åtminstone endast med svårighet kunde uppehållas i sin nuvarande utsträckning, borde, enligt departementschefens åsigt, ifrågavarande anslag ökas, åtminstone så mycket att tiden för eskaderöfningarna kunde förlängas med omkring två veckor, hvilket beräknats medföra en ökad kostnad af omkring 50,000 kronor, samt att ytterligare ett fartyg kunde årligen utsändas på expedition till aflägsnare farvatten under 7 à 8 månader, hvilket, enligt hvad erfarenheten visat, påkallade en utgift af omkring 105,000 kronor.

Enär häraf framgår att genom stegrade kostnader för stenkol, ammunition och andra förbrukningsartiklar ifrågavarande anslag icke är tillräckligt att bereda flottans personal erforderlig öfning, har utskottet ansett ökade medel härför böra anvisas. Härvid har utskottet dock velat erinra att, enligt den af Riksdagen år 1894 godkända förändrade stat för sjömanscorpsen, ett sammanlagdt belopp af 73,665 kronor beräknats att utgå i dagaflöning till sjös för 90 dagar, hvilken kostnad likväl jemlikt Kongl. Maj:ts beslut bestrides af anslaget till flottans öfningar och icke från aflöningsanslaget. Emellertid har Riksdagen i skrifvelse den 11 april 1894 i fråga om förändrad organisation af sjömanscorpsen antydt en utväg, hvarigenom besparing å aflöningsanslaget kunde vinnas, i det Riksdagen uttalat önskvärdheten deraf, att ytterligare all skälig hänsyn måtte tagas till den manskapstillgång, som den till såväl öfnings- som tjenstetid numera utsträckta allmänna värnpligten tillförde flottan och att derför, så snart ske kunde, antagningstiden för det på viss tid anstälda manskapet vid denna corps måtte förkortas till hvad som funnes nödigt för bibringandet af erforderlig utbildning af detta manskap, och derigenom den aflöning, som skulle utgå under permitteringstiden, besparas. Genom vidtagande af berörda åtgärd skulle, enligt utskottets mening, en minskning i utgifterna å aflöningsanslaget uppstå, hvilken skulle göra det möjligt att från berörda anslag utgöra de hittills från öfningsanslaget bestridda kostnaderna för dagaflöningen till sjös. Härigenom skulle således å sistnämnda anslag kunna för utsträckning af flottans öfningar blifva tillgängligt ett mot-

svarande belopp af omkring 75,000 kronor och anslaget således ej behöfva höjas med såsom Kongl. Maj:t föreslagit 155,000 kronor, utan endast med 80,000 kronor.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att anslaget till flottans öfningar, nu 670,000 kronor, höjes med 80,000 kronor till 750,000 kronor.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

Angående lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna. [3.]

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penninganslag måtte upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller till 1,400,000 kronor, och följaktligen anslaget, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 1,400,409 kronor; hvarvid Kongl. Maj:t tillika förutsatt, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande måtte såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Under erinran, att Kongl. Maj:ts nu gjorda framställning öfverensstämmer med hvad af 1895 års Riksdag beslutats och jemväl vid föregående riksdagar blifvit godkändt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må bifalla hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit.

Öfriga ordinarie anslag.

Angående öfriga ordinarie anslag.

4:o. Beträffande öfriga, här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, hvilka icke blifvit i föregående punkter af detta utlåtande särskildt omförmälda, må i 1897 års riksstat upptagas till oförändrade belopp; dock

att i anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få göras den jemkning, som för jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderlig.

Extra anslag.

Ang. nyanskaffning af fartygsmateriel. [4.]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att till anskaffning af två 1:a kl. pansarbåtar, fyra torpedkryssare och sex 1:a kl. torpedbåtar bevilja på extra stat, att utgå under åren 1897 och 1898, ett anslag af 11,780,000 kronor och deraf anvisa för år 1897 ett belopp af 5,890,000 kronor.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 16) har herr *af Burén* hemstält, att Riksdagen, med gillande af den af Kongl. Maj:t för åren 1897 och 1898 föreslagna nybyggnadsplan, måtte till densammas genomförande *dels* anvisa på extra stat för år 1897 ett belopp af 2,500,000 kronor, *dels ock* bemyndiga Kongl. Maj:t att, i den mån öfverskottsmedel å 1897 och 1898 årens statsregleringar icke blifva af Riksdagen dertill anvisade, upptaga ett inhemskt lån till belopp af 10,000,000 kronor uti ouppsägbara obligationer, löpande med 3 procents ränta, som halfårsvis betalas, på sätt motionären uti en vid 1895 års riksdag väckt motion (n:o 29) närmare angifvit.

I en likaledes inom Första Kammaren väckt motion (n:o 42) har af herr *R. Almström* m. fl. föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, att, till bestridande af kostnaderna för de i motionen angifna försvarsändamål, uppdraga åt riksgäldskontoret att på fördelaktigaste vilkor och med en amorteringstid af omkring trettio år upplägga ett inhemskt obligationslån, stort sextiosex millioner kronor, af hvilket belopp $^{37}/_{66}$ skulle användas för sjöförsvarets och $^{29}/_{66}$ för landtförsvarets behof, samt detsamma försälja under loppet af tio år med början år 1897 i serier om sex millioner sexhundratusen kronor; och att utgifterna för bestridandet af annuiteten å detta lån skulle upptagas i statsregleringen med $^{37}/_{66}$ på femte och $^{29}/_{66}$ på fjerde hufvudtiteln.

Vidare har i en inom samma kammare väckt motion (n:o 41), herr *C. E. Ljungberg* föreslagit, att vid de stora anslag för försvarsverkets behof, som efter all anledning nu komme att beviljas, det förbehåll eller uttalande måtte från Riksdagens sida göras, att för utförandet af ifrågavarande och andra för statens behof påkallade beställningar, inhemska verkstäder må företrädesvis, och så långt möjligt vore, anlitas, äfven

om priset skulle i någon mån, dock icke öfver 10 procent, öfverstiga utländska fabrikers pris.

Slutligen har herr *Ollas A. Ericsson*, med hvilken herr *S. M. Olsson* m. fl. instämt, i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 122) yrkat, bland annat, att Riksdagen måtte för anskaffning af ny fartygsmateriel på extra stat för år 1897 anvisa ett belopp af 1,500,000 kronor.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 2 januari innevarande år har statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet anfört, bland annat, att beträffande frågan om det antal fartyg utaf de särskilda typerna, som borde anskaffas, hade 1879 års certkomité och 1880 års sjöförsvarskomité uttalat nästan sammanstämmande åsigter, hvilka af 1892 års certkomité närmare angifvits sålunda, att vår flotta borde ega 15 st. 1:a kl. pansarbåtar, 6 st. torpedkryssare samt 30 st. 1:a kl. och 20 st. 2:a kl. torpedbåtar. Enligt den af 1880 års sjöförsvarskomité, under antagande af ett nybyggnadsanslag å 1,900,000 kronor årligen, uppgjorda beräkning, skulle vi år 1896 ega 3,5 korvetter af Sagas cert (korvetten Balder oberäknad), 6,8 st. 1:a kl. pansarbåtar, 17 st. 1:a kl. och 12 st. 2:a kl. torpedbåtar. Af dessa fartyg egde vi för närvarande endast respektive 2—3,5—6—9. De i denna beräkning förekommande korvetterna vore dock upptagna att kosta 1,200,000 kronor hvardera, eller 320,000 kronor mera än den torpedkryssare, som nyligen börjat byggas.

Häraf framginge, att utvecklingen af vår sjökrigsmateriel blifvit betydligt eftersatt, ej blott vid jemförelse med hvad man ansett att denna materiel borde utgöra, utan äfven vid jemförelse med hvad den, medelst ett i tid gifvet, relativt ganska måttligt nybyggnadsförslag för hvarje år, nu skulle i verkligheten kunnat vara.

Af ifrågavarande materiel återstode således, oberäknade de fartyg, som vore under byggnad, att anskaffa: 11 st. 1:a kl. pansarbåtar, 23 st. 1:a kl. och 11 st. 2:a kl. torpedbåtar samt 5 st. torpedkryssare (torpedbåtjagare). Kostnaden för anskaffande af dessa fartyg borde, då hänsyn jemväl toges till nödvändigheten att tillgodogöra sig de förbättringar, som den moderna tekniken erbjöde, böra beräknas till 3,400,000 kr. för en 1:a kl. pansarbåt, 230,000 kronor för en 1:a kl. torpedbåt, 180,000 kronor för en 2:a kl. torpedbåt och 900,000 kronor för en torpedkryssare. Sålunda skulle sammanlagda kostnaden för de fartyg, hvilka, enligt hvad förut nämnts, återstode att anskaffa, utgöra 49,170,000 kronor.

I fråga om sättet att bereda tillgångar för denna såsom behöflig

ansedda nyanskaffning af fartygsmateriel hade 1892 års komité ansett, att ett fast nybyggnadsanslag af 2,800,000 kronor om året borde beviljas samt derjemte för en gång, inom den närmaste framtiden, ett belopp tillräckligt för anskaffande af 3 st. 1:a kl. pansarbåtar, 6 st. 1:a kl. torpedbåtar och 2 torpedkryssare jemte komplettering af materielen för beslutade minpositioner.

Marinförvaltningen hade i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 17 september 1895 förnyat sin vid flera föregående tillfällen gjorda framställning om uppförande i riksstaten af ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll med ett väsentligen ökadt belopp, deraf den större delen skulle afses för flottans nybyggnad med inbegrepp af kostnaden ej blott för nybyggda fartygs artilleriutrustning utan äfven för rörliga och fasta minförsvaret äfvensom för minväsendet i öfrigt samt återstoden för flottans underhåll. Anslagets totalsumma hade af marinförvaltningen upptagits till 3,800,000 kronor; och borde enligt marinförvaltningens mening deraf 2,500,000 kronor afses för flottans nybyggnad samt 1,300,000 kronor till flottans underhåll, således för sistnämnda ändamål samma summa, som i riksstaten för innevarande år vore uppförd såsom ordinarie anslag till flottans nybyggnad och underhåll.

Utan tvifvel skulle ett fast anslag vara den fördelaktigaste och ändamålsenligaste utvägen att åstadkomma en jemn och lugn ökning af vår sjökrigsmateriel, som också, enligt hvad vid föregående tillfällen blifvit erinradt, derigenom skulle kunna anskaffas för en afsevärdt mindre kostnad än eljest. För att ett stillastående eller en tillbakagång i afseende på vår sjökrigsmateriel ej i framtiden måtte inträda, ansåge departementschefen ett dylikt anslag komma att visa sig nödvändigt. Riksdagen hade emellertid flere gånger förklarat sig ej vilja binda sig vid ett fast nybyggnadsanslag ens för en så kort tid som fem år, och då upptagande för ändamålet af ett lån icke torde nu böra ifrågasättas, funne departementschefen sig böra föreslå Kongl. Maj:t att af Riksdagen begära ett extra anslag för ifrågavarande ändamål till så stort belopp, som förhållandena kunde medgifva.

För ett sådant tillvägagående hade han dessutom funnit stöd i den omständighet, att flottans behof af ny materiel icke kunde med önskvärd skyndsamhet fyllas ensamt genom ett ordinarie nybyggnadsanslag, ej ens genom ett jemförelsevis ganska betydligt sådant, utan i alla händelser kräfde ett extra anslag för den närmaste tiden. Rörande behofvet af ett extra anslag, äfven under förutsättning att ett ordinarie anslag för ändamålet uppfördes i riksstaten, ville departementschefen

hänvisa ej mindre till hvad förutnämnda, år 1892 tillsatta komité i detta hänseende anfört än ock till det uttalande i samma syfte, som gjordes af marinförvaltningen i skrifvelse den 22 september 1893 angående anslagsbehofven för år 1895. I denna skrifvelse framhöll embetsverket, hurusom, äfven med ett fast anslag å 2,500,000 kronor, för nybyggnaden af vår flotta skulle åtgå en lång tidsperiod. Derunder skulle vi fortfarande förblifva ur stånd att vid krig mellan främmande sjömagter, som berörde vårt land omgifvande vatten, afvärja kränkningar af vår neutralitet, och vid den långa periodens slut skulle det vara tvifvelaktigt, huruvida de vid dess början anskaffade fartygen ännu bibehölle sitt värde såsom tidsenlig försvarsmateriel. För ett verkligt främjande af den genom ovissheten och otillräckligheten af de hittills beviljade nybyggnadsanslagen efterblifna utvecklingen af vår flotta kunde således, enligt marinförvaltningens tanke, det ifrågasatta fasta byggnadsanslaget icke ensamt beräknas vara tillfyllest. Dertill kräfdes ytterligare medel, och i sådant hänseende syntes det af 1892 års komité framstälda förslag att för en gång äska ett större extra anslag antyda en rigtig utväg.

Under förutsättning att en del af öfverskotten å 1894 och 1895 års statsregleringar finge tagas i anspråk för fartygs byggande, samt med fästadt afseende å planen för flottans användning vid mobilisering och önskvärdheten af att vid dylikt tillfälle ega åtminstone 2 divisioner pansarbåtar och 3 grupper 1:a kl. torpedbåtar med de till nyssnämnda taktiska enheter hörande, för försvaret så behöfliga och särdeles användbara torpedkryssare, ansåge departementschefen, att vi, under sträfvandet att åt flottan gifva den styrka i afseende på fartygsmateriel, som han förut angifvit såsom erforderlig, böra i främsta rummet och snarast möjligt anskaffa 2 st. 1:a kl. pansarbåtar, 4 st. torpedkryssare (torpedbåtjagare) och 6 st. 1:a kl. torpedbåtar, samtliga enligt senast fastställda typer. Det belopp, hvartill anskaffning af dessa fartyg skulle uppgå, utgjorde enligt förut anförda prisberäkningar 11,780,000 kronor.

I sammanhang med den i det föregående framlagda beräkningen af det belopp, som erfordrades för anskaffning af fartygsmateriel, hade departementschefen äfven låtit verkställa en beräkning af de belopp, som skulle erfordras till anskaffande af all den för ett fullständigt ordnande af försvarspositionerna vid Carlskrona behöfliga materiel, som det tillhörde marinförvaltningen att ombesörja; och upptoge denna beräkning för artilleriförsvaret 2,889,980 kronor, för rörlig elektrisk belysning och telefonförbindelser 220,000 kronor samt för minförsvaret 59,800 kronor, eller tillhopa 3,169,780 kronor.

Beträffande ifrågavarande anskaffning har departementschefen vidare till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari innevarande år (sid. 8), under hänvisning till förenämnda statsrådsprotokoll öfver finansärenden, anfört, att den år 1880 tillsatta sjöförsvarskomitén yttrat, att för den då *närmaste* framtiden nyanskaffningen borde omfatta ett antal af 3 pansarbåtar af certen A (motsvarande hvad som numera benämndes 1:a kl. pansarbåtar), men att detta antal visserligen vore väl litet och syntes böra efterföljas af till en början en grupp af ytterligare tre dylika pansarbåtar. Man kunde nu med fog anse tiden vara inne att förverkliga det sålunda uttalade önskningsmålet att erhålla ännu en grupp sådana pansarbåtar, hvilket skulle uppnås genom byggande af ytterligare två. Priset å dessa fartyg måste emellertid beräknas blifva något högre än för dem, till hvilka anslag förut beviljats, och borde icke sättas lägre än 3,400,000 kronor för hvardera, hvilket till stor del berodde på ökad kostnad för pansaret.

Hvardera gruppen af tre 1:a kl. pansarbåtar skulle bilda en division, och till hvarje division borde finnas torpedkryssare (torpedbåtjagare). Angående behofvet af flere fartyg af sistnämnda cert ansåge departementschefen sig nu böra framhålla vigten af att 4 dylika snarast anskaffades. Priset för hvardera borde beräknas till omkring 900,000 kronor.

Af 1:a kl. torpedbåtar egde vi för närvarande 6 färdiga samt en under byggnad. För att ej göra slutsumman af det belopp, som nu kunde äskas, allt för stor, ville departementschefen ej ifrågasätta anskaffande af flere än 6 st. 1:a kl. torpedbåtar, beräknade att kosta 230,000 kronor hvardera.

Sammanlagda kostnaden för de fartyg, till hvilkas anskaffande medel nu borde beredas, skulle enligt angifna prisberäkningar utgöra 11,780,000 kronor. Pansarbåtarne och torpedkryssarne samt antagligen de flesta af torpedbåtarne kunde beräknas blifva byggda vid inhemska verkstäder under två år efter skedd beställning.

I afseende å de skäl, motionärerna till stöd för sina framställningar åberopat, får utskottet hänvisa till motionerna och vill här endast erinra, att herr R. Almström m. fl. i afseende å beloppet af det utaf dem föreslagna försvarslånet anfört, att de behof af försvarsåtgärder till flottans nybyggnad, till det fasta försvaret och till arméns förseende med eldhandvapen, hvilka vederbörande departementschefer inför Konungen, enligt ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver finansärenden den 2 januari innevarande år, anmält såsom mest oundgängliga för värnandet af vårt land, utgjordes af följande, nemligen:

för flottan:

anskaffning af 11 pansarbåtar af 1:a klassen	à 3,400,000 kr.	
23 torpedbåtar 1:a klass	» 230,000 »	
11 d:o 2:a d:o	» 180,000 »	
5 torpedkryssare	» 900,000 »	
med en sammanlagd kostnad af		49,170,000 kr.

för fasta försvaret:

(under förutsättning, att årliga anslag varda anvisade till Karlsborgs fästnings fullbordande)

i Stockholms skärgård	5,900,000 kr.	
i Karlskrona d:o	2,350,000 »	
för Tingstädes befästande och Fårösund	5,217,800 »	
för en fästning i Norrland, förslagsvis	7,000,000 »	
i Göteborgs skärgård	3,880,000 »	24,347,800 kr.

för arméns beväpning med tidsenliga eldhandvapen:

200,000 st. repetergevär	11,944,000 kr.	
5,000 » mauser-karbiner	295,500 »	
6,500 » revolvrar	208,000 »	12,447,500 kr.

I händelse allt, hvad Kongl. Maj:t för ofvan angifna ändamål äskat, skulle af Riksdagen beviljas, återstode nedanskrifna anskaffningskostnader, nemligen:

för flottan:

49,170,000 kr. med afdrag af 11,780,000 kr. = 37,390,000 kr.

för fasta försvaret:

24,347,800 kr. med afdrag af 3,399,000 kr. = 20,948,800 »

för arméns beväpning:

12,447,500 kr. med afdrag af 4,687,000 kr. = 7,760,500 »

S:ma 85,965,300 kr. 19,866,000 kr. = 66,099,300 kr.

Med afseende å vigten deraf att flottan, så fort ske kan, blir försatt i sådant skick, att den kan fylla de betydelsefulla uppgifter i afseende å fosterlandets försvar, henne böra tillkomma, och då flottan visserligen genom de beslut, Kongl. Maj:t och Riksdagen på den senare tiden fattat, måste anses hafva erhållit behöflig bemanning, men utan erforderlig materiel hvarken kan motsvara sitt ändamål eller ens bereda personalen tillfälle till den öfning, som för användande af nutidens invecklade sjökrigsmateriel är nödvändig, har utskottet ansett kraftiga åtgärder böra vidtagas för ökande af berörda materiel, dervid den anskaffningsplan, departementschefen efter af särskilda komitéer verkstäld utredning framlagt, synes böra i hufvudsak följas.

I afseende å sättet för anskaffande af härför erforderliga medel hafva såsom ofvan nämnts, inom riksdagen framställningar gjorts om upptagande af ett större inhemskt lån för detta och andra försvarsändamål. Vid behandling vid 1895 års riksdag af då väckta motioner i samma syfte uttalade statsutskottet sina betänkligheter mot att genom upplåning anskaffa samtliga de medel, som för fyllande af flottans behof af materiel enligt uppgjord plan erfordrades, och ansåg, att detta behof skulle för framtiden lämpligare tillgodoses, om jemte anvisande af ett årligt nybyggnadsanslag, motsvarande hvad som kunde erfordras för sjökrigsmaterielens vidmagthållande enligt nämnda komitéers förslag, upplåningen inskränktes till 10 à 11 millioner kronor.

Då nu emellertid genom de rikligare inkomster, som under åren 1894 och 1895 influtit samt för innevarande år med all sannolikhet komma att tillflyta statskassan, utsigt förefinnes att direkt af statsregleringsmedel för flottans nybyggnad, utöfver hvad som erfordras för sjökrigsmaterielens vidmagthållande, för de närmaste åren anvisa ett belopp, ungefär motsvarande berörda lånesumma, har utskottet, i öfverensstämmelse med den åsigt, som uttalats till statsrådsprotokollet för den 2 januari innevarande år, och i enlighet med den mening statsutskottet vid 1895 års Riksdag yttrade ej funnit lämpligt tillstyrka Riksdagen att genom upplåning bereda tillgångar till ytterligare anskaffning af fartygsmateriel, helst utskottet är öfvertygadt, att, sedan den materiel, för hvilken Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen bevilja medel, blifvit anskaffad, flottans vidare utveckling i enlighet med den uppgjorda planen kan åstadkommas medelst ett årligt anslag till belopp, som, då hufvudtiteln icke skulle behöfva tyngas med någon annuitet å upplånta medel, ej torde möta svårighet att å budgeten anvisa.

Såsom här ofvan omförmälts, afser Kongl. Maj:ts förevarande

framställning anskaffning under åren 1897 och 1898 af följande fartygsmateriel:

2 1:a kl. pansarbåtar à 3,400,000 kr. st.	kr.	6,800,000: —
4 torpedkryssare à 900,000 kr. st.	»	3,600,000: —
6 1:a kl. torpedbåtar à 230,000 kr. st.	»	1,380,000: —
	Summa kr.	11,780,000: —

hvaraf hälften eller 5,890,000 skulle anvisas för 1897 motsvarande alltså kostnaden för

1 1:a kl. pansarbåt	kr.	3,400,000: —
2 torpedkryssare à 900,000 kr. st.	»	1,800,000: —
3 1:a kl. torpedbåtar à 230,000 kr. st.	»	690,000: —
	Summa kr.	5,890,000: —

Emot detta Kongl. Maj:ts förslag har utskottet icke annan erinran än att med hänsyn till den svårighet, som synes förefinnas att utan någon minskning i det för ifrågavarande ändamål afsedda anslag för år 1897 kunna tillgodose andra jemväl vigtiga anslagsbehof för flottan, och enär en redan beslutad torpedkryssare snart är fullbordad, kostnaden för en af de två torpedkryssare, för hvilka Kongl. Maj:t föreslagit, att medel skulle anvisas för år 1897, har synts utskottet utan olägenhet kunna fördelas på två år, hvarigenom anvisningen för år 1897 skulle kunna minskas med 450,000 kronor till 5,440,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet, med anledning af herr Ljungbergs omförmälda motion, velat uttala önskvärdheten deraf, att fartygsmaterielen, i den mån lämpligen ske kan, anskaffas inom landet.

Beträffande herr af Buréns i omförmälda motion framstälda förslag derom, att, endast i den mån öfverskottsmedel å 1897 och 1898 årens statsregleringar icke blifva af Riksdagen anvisade till genomförande af den utaf Kongl. Maj:t för nämnda år föreslagna nybyggnadsplan, ett inhemskt lån skulle upptagas till belopp af 10,000,000 kronor och för nämnda ändamål användas, torde densamma, då utskottet velat tillstyrka Riksdagen att för berörda ändamål anlita ifrågavarande öfverskottsmedel, få anses vara härigenom besvarad, likasom också genom utskottets berörda tillstyrkan herr Ollas A. Ericssons motion i denna del blifvit bemött.

Utskottet hemställer derför:

a) att, med afslag å herr Ollas A. Ericssons ofvannämnda motion, Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen för anskaffning af ny fartygsmateriel beviljar ett belopp af 11,780,000 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisar 5,440,000 kronor;

b) att, vid bifall härtill, herr af Buréns omförmälda motion må anses besvarad;

c) att R. Almströms m. fl. ofvannämnda motion, i hvad den afser upptagande af lån för anskaffning af fartygsmateriel för flottan, ej må af Riksdagen bifallas; samt

d) att, med anledning af herr Ljungbergs omförmälda motion, Riksdagen må, vid anmälan för Kongl. Maj:t af förenämnda beslut, uttala önskvärdheten deraf, att fartygsmaterielen, i den mån lämpligen ske kan, anskaffas inom landet.

Angående anskaffande af kanoner i reserv för flottans fartyg. [5.]

6:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja 90,000 kronor till *anskaffande af kanoner i reserv för flottans fartyg.*

Enligt departementschefens anförande till statsrådsprotokollet den 13 sistlidne januari (sid. 9) inginge i de beräkningar af kostnaderna för ny sjökrigsmateriel, hvilka han framlagt, visserligen bestyckning till de särskilda fartygen, men hänsyn hade icke tagits till behofvet af kanoner i reserv för såväl denna materiel som den redan befintliga. Departementschefen hade emellertid ansett sig böra särskildt framhålla vigten af detta behofs tillgodoseende. Pansaret och de moderna, jemförelsevis tunga men ytterst kraftiga kanonerna hade gemensamt bidragit dertill, att nutidens krigsfartyg förde ett i förhållande till deras storlek inskränkt antal kanoner. Men ju färre pjeser som inginge i ett fartygs bestyckning, af desto större vigt vore också hvarje särskild pjes för fartygets stridsduglighet. Det moderna artilleriet vore af flera orsaker, såsom projektilernas mycket stora utgångshastighet, de nya krutsorternas inverkan på kanonens inre m. m., utsatt för stark slitning och kunde derför icke, såsom t. ex. de förr använda men numera föråldrade slätborrade kanonerna, göra tjenst för ett snart sagdt obegränsadt antal skott. De moderna kanonernas ömtåliga och temligen in-

vecklade konstruktion föranledde ej sällan kortare eller längre afbrott i deras användbarhet äfven under fredliga öfningar. Att vår flotta under en följd af år varit nog lycklig att undgå sådana olyckshändelser, som inträffat och fortfarande tid efter annan inträffade under skjutöfningar inom främmande mariner, finge ej låta oss glömma den fara, man i nu antydda hänseende löpte vid artilleriets användande mot en fiende. Det syntes derför vara oundgängligen nödvändigt, att för våra stridsfartyg anskaffades reservkanoner, som kunde vid mobilisering ersätta under skjutöfningar i fredstid förslitna eller under krig tilläfventyrs skadade pjeser; och denna nödvändighet framträdde så mycket starkare, som vår flottas fartyg, i följd af sina jemförelsevis obetydliga dimensioner, endast kunde föra ett högst ringa antal kanoner. Flere af dessa fartyg förde sålunda endast två artilleripjeser af samma slag, och gjordes den ena af dem obrukbar, så reducerades fartygets stridsduglighet på ett högst betänkligt sätt.

Behofvet af kanoner i reserv hade länge varit insedt; men det hade visat sig omöjligt att med hittills beviljade anslag bereda tillgång till dess fyllande. Departementschefen hade derför funnit sig böra hemställa om äskande af ett extra anslag för ändamålet i sammanhang med anslaget till ny fartygsmateriel. Det vore härvid visserligen önskvärdt, att detta anslag kunde bestämmas till så högt belopp, att man kunde anskaffa reservkanoner af alla de certer, som å flottan tillhörande fartyg kommit till användning; men då kanoner af de större certerna betingade efter våra förhållanden mycket höga pris, borde man för närvarande inskränka sig till anskaffande af 4 stycken 12 cm. och 5 stycken 57 mm. kanoner, alla af inhemsk tillverkning, och för hvilka sammanlagda kostnaden skulle uppgå till 90,000 kronor.

Enär denna anskaffning synes kunna tillsvidare anstå, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej må af Riksdagen bifallas.

Angående anslag till fullbordande af den under byggnad varande torpedkryssaren. [6.]

7:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja 70,000 kronor till *fullbordande af den under byggnad varande torpedkryssaren.*

I sitt anförande till statsrådsprotokollet (sid. 10) har departementschefen erinrat, att, sedan Kongl. Maj:t i proposition till 1895 års Riksdag föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1896 anvisa till afslutande af pansarbåten Oden 690,000 kronor samt till anskaffning af en torpedkryssare, hvarför kostnaden beräknats till 880,000 kronor, 3

st. 1:a kl. torpedbåtar och 2 st. 2:a kl. torpedbåtar 1,710,000 kronor, eller tillsammans 2,400,000 kronor, Riksdagen för anskaffning af ny fartygsmateriel anvisade ett belopp af allenast 1,500,000 kronor. Då kostnaden för Odens fullbordande beräknats uppgå till 690,000 kronor och den torpedkryssare, som under innevarande år bestälts, beräknats komma att kosta 880,000 kronor, erfordrades för sistnämnda fartygs fullbordande, utöfver de af Riksdagen för år 1896 beviljade 1,500,000 kronor ytterligare ett belopp af 70,000 kronor, som borde begäras på extra stat för år 1897.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, för fullbordande af den under byggnad varande torpedkryssaren, på extra stat för år 1897 anvisa 70,000 kronor.

Angående anslag till kanoner för sjöbefästningarna. [7.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja till *kanoner för sjöbefästningarna* 90,000 kronor.

Till det vid den kongl. propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1896 (sid. 11) har departementschefen angående artillerimateriel m. m. anfört, att marinförvaltningen i skrifvelse den 17 september 1895 erinrat, att i den bestyckning, som enligt af Kongl. Maj:t fastställd bestyckningsplan för sjöbefästningarna vid Karlskrona skulle finnas å dessa befästningar, fortfarande fattades följande pjeser:

15 st. 57 mm. snabbskjutande kanoner,
10 » 8 » gevärskulsprutor och
8 » 25 » tvåpipiga kulsprutor,

hvilka pjeser, enär de vore behöfliga för grafförsvaret samt för flankering af några bland fästningslinierna, snarast möjligt borde anskaffas.

Vidare hade marinförvaltningen, som i skrifvelse den 6 november 1894 föreslagit till anskaffning under år 1896, bland annat, 4 st. 12 cm. snabbskjutande kanoner med lavettage och skyddsskärm, att användas för ändring af bestyckningen å 1:a kl. pansarbåten Svea, framhållit, att, då af Riksdagen äskades anslag till endast 2 af dessa 12 cm. kanoner, det vore nödvändigt, att, derest den föreslagna förändringen skulle kunna medhinnas före utgången af år 1897, medel för anskaffning af ytterligare 2 st. 12 cm. snabbskjutande kanoner blefve anvisade.

Efter att hafva erinrat om behofvet af kanoner i reserv, hade marinförvaltningen till frågan om behofvet af ammunition för fartygen anfört, att, enär uti kostnaden för nyanskaffning af fartyg för flottan beräknades artilleriammunition till endast en utredning för fartygets

bestyckning, men det vore af stor vigt, att i förråd funnes tillgång å minst två dylika utredningar för alla stridsfartygen, erfordrades, i den mån nya fartyg blefve färdigbyggda eller bestyckningen å äldre blefve utbytt mot en mera tidsenlig, medels anvisning för materialförrådets komplettering med sådan ammunition af olika slag, för hvars anskaffning hvarken nybyggnadsanslaget ej heller från öfningsanslaget utbetald ersättning för konsumerad artilleriammunition lemnade tillgång.

Slutligen erfordrades jemväl för år 1897 medel för anställande af skjutförsök och för anskaffning af bomullskrut till stångtorpeder.

Enligt marinförvaltningens på nu anförda grunder stödda förslag skulle behofvet af extra anslag för år 1897 till artillerimateriel utgöra:

för sjöbefästningarna:		
15 st. 57 mm. snabbskjutande kanoner	kr.	90,000: —
10 » 8 » gevärskulsprutor	»	53,000: —
8 » 25 » tvåpipiga kulsprutor	»	42,000: —
Summa	kr.	185,000: —
för fartygen:		
vapen:		
2 st. 12 cm. snabbskjutande kanoner med lavettage och skyddsskärm	kr.	50,000: —
5 » 57 mm. snabbskjutande kanoner	»	32,500: —
ammunition:		
ammunition till snabbskjutande kanoner	»	30,000: —
kanonkrut	»	18,000: —
Summa	kr.	130,500: —
till anställande af skjutförsök	»	10,000: —
för anskaffande af bomullskrut till stångtorpeder	»	4,000: —

Af de uti nämnda förslag upptagna särskilda poster ansåge departementschefen att de för anskaffande af kulsprutor å sjöbefästningarna afsedda beloppen, tillhopa 95,000 kronor, kunde utgå, då denna anskaffning utan nämnvärd olägenhet kunde anstå ännu någon tid, eller till dess den beslutade ändringen å Kungsholms fästning börjat utföras. De af marinförvaltningen för fartygen upptagna 5 st. 57 mm. kanonerna vore inberäknade uti den reservmateriel, hvartill departementschefen redan under en föregående punkt hemstält om anslag.

Med anledning af hvad sålunda anförts hade departementschefen

hemstält, det täcktes Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1897 anvisa

a) till kanoner för sjöbefästningarna ..... kr. 90,000: —
b) till kanoner och ammunition för fartygen ..... » 98,000: —
c) till skjutförsök och anskaffande af bomullskrut ..... » 14,000: —

Enär sjöbefästningarna utan fullständigt artilleri uppenbarligen icke äro i stånd att afvärja fiendtligt anfall, får utskottet under hänvisning till punkterna 9:o och 10:o i afseende å anvisande af anslag till kanoner och ammunition för fartygen samt till skjutförsök och anskaffande af bomullskrut, hemställa,

att Riksdagen må, till anskaffning af kanoner för sjöbefästningarna, på extra stat för år 1897 anvisa 90,000 kronor.

Angående anslag till kanoner och ammunition för fartygen. [8.]

9:o Till *kanoner och ammunition för fartygen* har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja 98,000 kronor.

Enligt statsrådsprotokollet, för hvars innehåll utskottet här ofvan under punkt 8:o redogjort, hade marinförvaltningen framhållit, att, då af Riksdagen förut äskats anslag till endast 2 stycken af de 4 12 cm. snabbskjutande kanoner med lavettage och skyddsvärn att användas för ändring af bestyckningen å 1 kl. pansarbåten Svea, det vore nödvändigt att, derest den föreslagna förändringen skulle kunna medhinnas före utgången af år 1897, medel för anskaffning af ytterligare 2 stycken sådana kanoner blefve anvisade.

Enligt marinförvaltningens förslag skulle till nu ifrågavarande ändamål erfordras

för 2 stycken 12 cm. snabbskjutande kanoner med lavettage och skyddsvärn ..... 50,000: —
» ammunition till snabbskjutande kanoner ..... 30,000: —
» kanonkrut ..... 18,000: —

Utskottet, som finner ifrågavarande behof ådagalagdt, hemställer,

att Riksdagen må, till anskaffning af kanoner och ammunition för fartygen på extra stat för år 1897 anvisa 98,000 kronor.

10:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet, under hänvisning till hvad här ofvan under punkt 8:o uti ifrågavarande afseende finnes anfördt, hemställa,

Angående anslag till skjutförsök och anskaffande af bomullskrut. [9.]

att Riksdagen må, till *skjutförsök och anskaffande af bomullskrut,* på extra stat för år 1897 anvisa 14,000 kronor.

11:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Karlskrona bevilja 92,490 kronor och deraf för 1897 anvisa hälften eller 46,245 kronor.

Angående anslag till förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Karlskrona. [10.]

Enligt omförmälda statsrådsprotokoll för den 13 sistlidne januari (sid 13) funnes för fasta minförsvaret och för uppläggning af torpeder för närvarande i Karlskrona ett gemensamt förrådshus. I följd af ökad tillgång på torpeder hade det i denna byggnad befintliga utrymmet för förvaring af sådana blifvit allt mera otillräckligt, så att för de stationen tillhörande torpeder icke kunnat inom förrådshuset beredas plats på annat sätt än genom deras uppläggande i så höga staplar, att den nödvändiga tillsynen och skötseln af desamma högeligen försvårades. För att bereda det ökade utrymme, som sålunda kräfdes för uppläggning af torpeder, hade af cheferna för min- och ingeniördepartementen vid flottans station i Karlskrona uppgjorts ett förslag, enligt hvilket ett nytt förrådshus för fasta minförsvaret skulle uppföras vester om sjöinstrument- och sjökarteförrådet och det nuvarande förrådshuset i sin helhet inredas till förvaringsrum för torpeder. Det härtill hörande kostnadsförslaget slutade å ett belopp af 92,490 kronor, fördeladt på följande poster:

nytt förrådshus för fasta minförsvaret	30,500: —
spåranläggningar mellan nyssnämnda förrådshus och nuvarande spår	2,860: —
brygga af sten och flytande vågbrytare af trä för fasta minförsvaret	32,390: —
spårväg mellan nyssnämnda brygga och förrådshuset för fasta minförsvaret	4,670: —
inredning af förråd för torpeder i den del af förrådsbyggnaden, som nu innehafves af fasta minförsvaret	14,970: —
brygga för uttagande af torpeder	5,210: —
spårväg » » » »	1,890: —
Summa	92,490: —

Enär, i jemförelse med andra anslagsbehof under denna hufvudtitel, ifrågavarande byggnadsföretag synts utskottet kunna utan större olägenhet för tillfället anstå, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Angående anslag till ny docka i Karlskrona.
[11.]

12:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till ny docka i Karlskrona bevilja 475,000 kronor och deraf för år 1897 anvisa 150,000.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 122) har herr *Ollas A. Ericsson*, med hvilken herr S. M. Olsson m. fl. instämt, framstält bland annat, att Kongl. Maj:ts framställning om anläggning af en ny docka i Karlskrona ej måtte vinna Riksdagens bifall.

Vidare har herr *Sven Palme* i en likaledes inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 17) hemstält, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning angående anslag till ny dockbyggnad i Karlskrona, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade *dels* taga under ompröfning, huruvida icke svenska flottans hufvudstation borde förläggas till Stockholm, medan Karlskrona förändrades till depôt, samt huruvida icke, i sammanhang härmed och till beredande af nödiga medel för ett nytt flottetablissement i Stockholms närhet, de af flottan nu disponerade områden i Stockholm borde försäljas, samt *dels* derefter till Riksdagen inkomma med förslag, som af denna ompröfning kunde föranledas.

Derjemte har uti en inom samma kammare väckt motion (n:o 174) herr *Edv. Svensson*, med hvilken herr P. Pehrson m. fl. instämt, föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, så skyndsamt som möjligt låta utreda, huruvida icke Stockholms station af kongl. flottan kunde förändras till depôt, samt, att i händelse sådant visade sig kunna och böra ske, huruvida icke den för depôten erforderliga materielen kunde förläggas till galérvarfvet, under det att detta, sedan plats för nämnda materiel samt för erforderliga minverkstäder och förråd jemte kasern till minörkompaniet m. m. blifvit undantagen, utarrenderas till enskild spekulant, med förbehåll att för flottan erforderliga reparationsarbeten skulle der i första rummet verkställas; äfvensom huruvida icke Skepps- och Kastellholmarne borde försäljas och derför inflytande medel användas till anskaffande af sjökrigsmateriel.

Af det den kongl. propositionen bifogade statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 sistlidne januari (sid. 14) inhemtas, att sedan marinförvaltningen i skrifvelse den 9 november 1894 hemstält, att Kongl.

Maj:t täcktes hos 1895 års Riksdag äska anslag för ny docka i Karlskrona; men Kongl. Maj:t den 30 i nämnda månad funnit marinförvaltningens ifrågavarande framställning då ej till någon åtgärd föranleda, embetsverket i skrifvelse den 17 september 1895 förnyat berörda framställning, till stöd för hvilken hufvudsakligen anförts följande.

De så kallade nya dockorna i Karlskrona vore vid tiden för deras anläggning hufvudsakligen afsedda för de större träfartygens förvaring torra under fredstid samt för nybyggnad; och vid berörda tid förekomme ej, att fartygen intoges i docka fullt rustade och med fulla förråd. Då emellertid nutidens förbättrade hjelpmedel för fartygs bergning äfvensom de i senare tid i jernfartygen anordnade celler m. m. möjliggjorde att hålla flytande ett fartyg, som genom skada blifvit betydligt vattenfyldt och som kunde hafva slagsida, men dess intagande i sådant skick genom nuvarande sättöppning icke vore möjligt, förefunnos behof af tillgång å en docka af sådant djup och sådan bredd, att ett skadadt fartyg kunde, utan att högre vattenstånd behöfde afvaktas, i docka införas jemväl med de anordningar, som för att hålla det flytande kunde vara vidtagna på dess utsidor. Med anledning häraf hade blifvit ifrågasatt, huruvida icke behofvet af ökadt dockutrymme skulle, äfven med afseende å erforderlig kostnad, blifva lämpligast tillgodosedt genom anläggning af en ny docka. Marinförvaltningen, som ansett, att en ny sådan lämpligen kunde anläggas vester om det utanför de nu befintliga så kallade nya dockorna varande yttre svajningsrummet och sträckas i rigtning ungefär nord och syd, hade anmodat varfschefen vid flottans station i Karlskrona att låta utarbeta och insända kostnadsberäkning för det fall, att dockan till en början gjordes endast så lång, som funnes behöfligt för att inrymma fartyg af 90 meters längd, hvarvid skulle förutsättas endast *en* portöppning, men att djup och bredd i port såväl som dockans beskaffenhet i öfrigt skulle öfverensstämma med en tidigare uppgjord ritning, som samtidigt öfverlemnades till varfschefen och hvilken afsåge en docka, försedd på två sidor med portöppningar af 20,78 meters bredd, och 7,5 meters medelvattendjup på tröskel, ämnade att bereda inträde till den vester om nya dockorna befintliga grop, derest denna framdeles skulle tagas i anspråk för att inrymma fartyg.

På grund häraf hade bemälde varfschef med skrifvelse den 29 oktober 1894 till marinförvaltningen öfverlemnat den infordrade, af ny ritning åtföljda kostnadsberäkningen, mot hvilken marinförvaltningen icke framstält någon anmärkning.

Enligt denna kostnadsberäkning skulle för sjelfva dockbyggnaden erfordras ett belopp af 475,000 kronor, hvartill ytterligare skulle komma

för åtskilliga ändringsarbeten, föranledda af dockbyggnaden, 28,300 kronor. Detta sistnämnda belopp hade dock marinförvaltningen ansett kunna bestridas af ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

Behofvet af en ny docka i Karlskrona syntes departementchefen vara tydligt ådagalagdt och framträda så mycket starkare, då man toge i betraktande, att på Sveriges vestra och södra kuster ej funnes en docka, som kunde mottaga en rustad 1:a kl. pansarbåt. Det ökade antalet pansarbåtar hade ock gjort det synnerligen önskvärdt att i Karlskrona ega tillgång till en docka förutom den nu befintliga, som nästan ständigt vore upptagen.

Då det skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke den i det föregående omförmälda stora gropen eller fördjupningen vester om de nuvarande dockorna kunde med mindre kostnad användas för anläggning af en ny docka eller om ej en af de redan befintliga dockorna kunde utvidgas, så att den erhölle erforderlig längd, hade departementschefen i båda dessa afseenden låtit verkställa kostnadsberäkningar, hvarvid befunnits, att, i följd af ogynsamma lokala förhållanden, dockans anläggning i berörda fördjupning skulle medföra en kostnad af 917,530 kronor samt att kostnaden för förlängning af en bland de nu befintliga dockorna till 93 meters längd skulle uppgå till omkring 337,000 kronor, ehuru bredden i dess portöppning då måste inskränkas till 16 meter.

Med afseende å hvad sålunda förekommit hade departementschefen ansett det af marinförvaltningen förordade förslaget ega företräde och hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen äska för byggande af ny docka i Karlskrona, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med berörda förslag, ett extra anslag af 475,000 kronor, hvilket han ansåge kunna på tre år fördelas, hvadan på extra stat för år 1897 borde för ändamålet anvisas 150,000 kronor.

Beträffande de skäl, herrar Ollas A. Ericsson, Sven Palme och Edv. Svensson för sina ofvan omförmälda framställningar anfört, får utskottet hänvisa till de särskilda motionerna.

Vid 1893 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren motioner i samma syfte som herrar Palmes och Svenssons ifrågavarande. Vid behandling af förstberörda motioner åberopade statsutskottet hvad 1882 års sjöförsvarskomité i ämnet yttrat, nemligen:

»I sammanhang med hvad komitén sålunda fått i underdånighet anföra angående vårt kustförsvars ändamål samt beskaffenheten af dess materiel, torde komitén böra uttala sin åsigt i fråga om dess förlägg-

ning under fred, det är om flottans stationer. Det har i sådant hänseende icke undgått komiténs uppmärksamhet, att fråga understundom förekommit, huruvida det icke ur ekonomisk synpunkt skulle medföra afsevärda fördelar, derest flottan kunde å ett ställe förläggas, så att icke flere än en station erfordrades. Ehuru visserligen besparing sålmedelst skulle kunna vinnas dels genom någon minskning af den för stationstjenstgöringen erforderliga militära och civila personalen och dels genom koncentrerande å en punkt af de för flottan erforderliga etablissement, hus och byggnader, förråd m. m. dylikt, lärer emellertid tanken på en så genomgripande ändring af nu bestående förhållanden böra öfvergifvas, och detta af såväl militära som äfven ekonomiska skäl.

I sådant hänseende torde böra erinras, att, om också icke hufvudstadens och dermed det mellersta Sveriges försvar är allt, så är dock dess utanverk, den densamma omgifvande vidlyftiga skärgården, från Landsort till Öregrund, af så stor betydelse i strategiskt hänseende, att ensamt denna nödvändiggör den ständiga närvaron derstädes af ett flytande försvar, hvars naturliga förläggningsort i fred och replipunkt i krig är Stockholm. Att upphäfva denna station och flytta den der befintliga afdelning af vår flotta till Karlskrona lärer således redan af detta skäl icke kunna ifrågakomma, äfven om det icke skulle möta betänkligheter, hvarom meningarna knappast lära vara delade, att draga alla denna administrations detaljer så långt undan från den plats, der centralstyrelsen har sitt säte och utöfvar sin verksamhet. För att verkliggöra tanken på en gemensam station för hela vår flotta, återstode således endast alternativet, att Karlskrona station indroges. Men häremot resa sig otvifvelaktigt svårigheter af mångahanda art. För att icke nämna, att den traditionella uppfattningens förkärlek för vårt örlogsvapens största station, hvilken förkärlek af helt naturliga skäl i mångt och mycket sammanfaller med intresset för vapnet i sin helhet och just derför i en sådan fråga som denna visserligen icke är utan sin stora betydelse, skulle häraf känna sig på det smärtsammaste berörd, så lärer det icke kunna förnekas att, utan fall af högsta nöd, vore det nästan vandalism att låta förstörelsen öfvergå de arbeten, sekler till vår flottas gagn skapat — och detta blefve dock under den antagna förutsättningen måhända nödvändigt för att icke lemna dem i en blifvande fiendes hand — liksom det ock skulle för statsverket komma att medföra allt för stora ekonomiska uppoffringar att sedermera på annat ställe upprätta nya dylika anläggningar. Skulle för öfrigt hela vår sjömagt vara samlad i Stockholm, så finge den vägen väl lång till våra södra och vestra kuster för att vid ett plötsligt inbrytande krig

kunna skydda desamma. Förlagd åter i Karlskrona, med dess tidigt isfria redd, har den lättare att fylla denna uppgift, hvartill kommer den omständigheten, att en allierad flotta derstädes finner en välbelägen och rymlig hamn.»

I enlighet med statsutskottets hemställan blefvo de då väckta motionerna i ämnet af Riksdagen afslagna.

Utskottet, som är öfvertygadt, att en förändring i afseende å flottans stationer, vare sig på det sätt herr Palme ifrågasatt eller enligt hvad herr Svensson föreslagit, skulle vid utförandet visa sig betydligt mindre ekonomiskt fördelaktigt än motionärerna föreställt sig, och derjemte befarar att en sådan förändring skulle innebära ett försvagande af rikets försvarskraft, har alltså funnit berörda motioner icke böra föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Hvad åter angår det af Kongl. Maj:t föreslagna dockbyggnadsarbetet i Karlskrona, har utskottet, som icke funnit den i ämnet förebragta utredningen vara så fullständig, att utskottet derå kan grunda ett tillstyrkande, i allt fall ansett andra ifrågasatta anslagsbehof under denna hufvudtitel vara mera angelägna att tillgodose än det nu föreliggande.

Utskottet hemställer derför:

a) att Kongl. Maj:ts framställning angående beviljande af anslag för anläggande af ny docka i Karlskrona icke må af Riksdagen bifallas;

b) att vid bifall härtill, herrar Ollas A. Ericssons och Palmes omförmälda motioner, i hvad de afse Kongl. Maj:ts berörda framställning, må anses besvarade; samt

c) att herr Palmes ifrågavarande motion i öfrigt äfvensom herr Edv. Svenssons omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Angående förrådshus för bomullskrut m. m. i Karlskrona.

[12.]

13:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja 50,170 kronor till *förrådshus för bomullskrut m. m. i Karlskrona.*

Behofvet af ett förrådshus för bomullskrut vid flottans station i Karlskrona hade, yttrar departementschefen till statsrådsprotokollet (sid. 16), redan länge varit insedt och af stationsmyndigheterna vid flera tillfällen blifvit framhållet. Det nu å Drottningskär befintliga bomullskrutförrådet innebure en verklig fara icke blott för den närliggande,

tätt bebygda delen af Aspö utan äfven för fästningen Kungsholmen. Genom marinförvaltningens försorg hade numera en fullständig utredning skett rörande såväl lämpligaste platsen för ett nytt kruthus som ock kostnaderna för en dylik anläggning.

Hvad platsen anginge hade visserligen varit önskvärdt, att för anläggningen kunnat begagnas någon kronan tillhörig holme i Karlskrona skärgård, hvarigenom särskild kostnad för sjelfva platsens förvärfvande kunnat undvikas. Men vid den af cheferne för ingeniör- och mindepartementen vid nämnda station i sådant afseende verkstälda undersökning hade utrönts, att någon för ändamålet fullt lämplig plats icke funnes inom det kronan tillhöriga område. Deremot hade bemälde chefer ansett, att en inom Förkärla socken belägen, under Tromtö fideikomissegendom hörande holme, benämnd Ifö, vore i alla afseenden synnerligen tjenlig för uppförande af förrådshus för bomullskrut och laddade handminor. Genom anläggning af en brygga utaf föreslagen beskaffenhet erhölles en vid hvilka vindförhållanden som helst god tilläggningsplats för minbåtar och kruttransportfartyg. De för förrådshusen afsedda platserna å holmen vore belägna på ett afstånd af mera än 4,5 kilometer från Karlskrona stad och varf. Slutligen erbjöde holmens läge den synnerligen beaktansvärda fördel, att förrådshusen kunde å densamma så förläggas, att intet af dem blefve synligt från utom sjöbefästningarna varande fartyg.

Innehafvaren af Tromtö fideikommissegendom hade förklarat sig villig att — under förutsättning att Kongl. Maj:ts samtycke dertill i vederbörlig ordning meddelades — för all framtid afstå eganderätten till holmen mot en köpeskilling af 10,000 kronor, eller ock för en tid af 50 år till kronan upplåta nyttjanderätt till densamma mot en årlig afgäld af 400 kronor.

Till de byggnader och öfriga anläggningar, som skulle vara för ifrågavarande ändamål behöfliga, hade cheferna för ingeniör- och mindepartementen vid stationen uppgjort ritningar och kostnadsförslag, de sistnämnda upptagande för

förrådshus för bomullskrut	12,200: —
» » laddade handminor	3,600: —
laddhus	1,600: —
vaktarebostad	9,170: —
uthusbyggnad	720: —
frostfri källare för tvåledare	1,370: —
Transport	28,660: —

Transport	28,660: —
källare för reageradt bomullskrut	670: —
åskledare för bomullskrutförrådet	940: —
spårväg	2,900: —
två skyddsvallar	1,100: —
brygga och utfyllning	5,900: —
Summa	40,170: —

Lika med marinförvaltningen ansåg departementschefen, att holmen Ifö borde för ifrågavarande ändamål, såvidt ske kunde, med eganderätt förvärfvas åt kronan; hvadan han, som icke funnit något att erinra mot de uppgjorda kostnadsförslagen, hemstält, det täcktes Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja till inköp af holmen Ifö samt anordnande derstädes af förrådshus för bomullskrut och för laddade handminor m. m. i hufvudsaklig öfverensstämmelse med berörda ritningar och kostnadsförslag ett belopp af 50,170 kronor.

Enär kostnaderna för ifrågavarande anläggning synts utskottet såväl i afseende å jordlösen som byggnader för höga och utskottet följaktligen ansett ytterligare utredning i ärendet erforderlig, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej må af Riksdagen bifallas.

Angående anslag till minväsendet. [13.]

14:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *minväsendet* på extra stat för år 1897 bevilja 100,000 kronor.

Enär 1894 och 1895 årens Riksdagar för ifrågavarande ändamål anvisat endast 75,000 kronor, och utskottet icke anser tillräckliga skäl föreligga att för år 1897 tillstyrka högre belopp, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till minväsendet på extra stat för år 1897 anvisa ett belopp af 75,000 kronor.

Angående anslag till beklädnad åt värnpligtige. [14.]

15:o. Till *beklädnad åt värnpligtige* har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja 92,000 kronor.

Af det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet (sid. 18) inhemtas, att vid en allmän mobilisering af flottan med tillämpning af 1894 års organisation af sjömanscorpsen erfordrades, enligt beräkning af chefen för flottans stab, följande antal värnpligtige:

för sjötjenstgöring	omkring	2,969	man,
» stationstjenstgöring och såsom ersättningspersonal	»	1,513	» ,
» stationernas och varfvens verkstäder	»	550	» ,
hvartill komme för ersättande af sannolika vakanser inom sjömanscorpsen till sjötjenstgöring ytterligare	»	300	» ,
eller tillhopa	omkring	5,332	man.

Om från dette antal afdroges de för stationernas och varfvens verkstäder erforderliga 550 man, hvilka i nödfall kunde begagna egna kläder, återstode 4,782 man, af hvilka den största delen, såsom varande afsedd för sjötjenstgöring, borde beklädas i enlighet med den af Kongl. Maj:t för beklädnad vid dylik tjenstgöring fastställda stat och återstoden enligt beklädnadsstat för värnpligtige under öfning eller annan tjenstgöring i land.

Med hänvisning till nu anförda förhållanden hade marinförvaltningen i skrifvelse den 27 november 1894 hemstält om äskande af anslag till anskaffande af beklädnad åt sjöbeväringen och dervid anfört, bland annat, att för det dåvarande funnes i förråd beklädnad för endast 1,500 man under öfning eller annan tjenstgöring i land, motsvarande beklädnad för 750 man under tjenstgöring till sjös; att således skulle återstå att anskaffa beklädnad för ytterligare 4,032 man, af hvilka de flesta vore afsedda för tjenstgöring till sjös och således borde beklädas enligt den för dylik tjenstgöring gällande stat; att anskaffningskostnaden för beklädnad enligt ifrågavarande stat för omkring 4,000 man uppginge till omkring 500,000 kronor, hvilket belopp syntes vara alltför betydligt för att kunna på en gång för ändamålet erhållas; men att behofvet kunde i någon mån fyllas genom ett anslag af 92,000 kronor, för hvilket belopp 750 man värnpligtige, afsedda till sjötjenstgöring, ansåges kunna beklädas.

Med hänsyn till vigten att få andra, mera trängande behof tillgodosedda, hade departementschefen likväl ansett sig icke böra hos Kongl. Maj:t göra hemställan om aflåtande af proposition i ämnet till sistlidna års Riksdag.

Sedermera hade Kongl. Maj:t genom särskilda bref den 8 mars och den 24 maj 1895 för anskaffning af beklädnader åt värnpligtige anvisat medel af anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar och beklädnad samt ersättning derför; och hade förrådet af beklädnader härigenom kunnat i någon mån ökas, så att för närvarande funnes omkring

1,100 beklädnader, afsedda för sjötjenstgöring. Det genom marinförvaltningens förberörda skrifvelse anmälda behofvet qvarstode emellertid fortfarande i sådan omfattning, att särskildt anslag för detsammas fyllande borde begäras. Marinförvaltningen hade derför i skrifvelse den 17 sistlidne september förnyat sin hemställan om proposition till Riksdagen i nämnda syfte, och då anskaffandet af beklädnad för sjötjenstgöring åt ett större antal värnpligtige syntes departementschefen icke böra längre uppskjutas, hade han tillstyrkt förslag till Riksdagen om anslag för berörda ändamål till nämnda belopp af 92,000 kronor.

Utskottet, som emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke haft något att erinra, hemställer,

att Riksdagen må, till beklädnad åt värnpligtige, på extra stat för år 1897 anvisa 92,000 kronor.

Angående löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan. [15.]

16:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan* på extra stat för år 1897 bevilja 1,860 kronor.

I enlighet med hvad Riksdagen under en följd af år i ämnet beslutat, hemställer utskottet,

att till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan må, utöfver de 1,300 kronor, som enligt 1888 års Riksdags medgifvande få dertill användas, anvisas för år 1897 ett extra anslag af 1,860 kronor med det dervid för löneförbättringens erhållande fästade vilkor, att den, som vill deraf komma i åtnjutande, icke må jemte sin lärarebefattning i sjökrigsskolan, utöfva lärareverksamhet vid någon privat undervisningsanstalt för inträde i nämnda skola.

Stockholm den 19 mars 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid *punkt 2:o* (angående anslaget till flottans öfningar):

af herrar *O. Jonsson, H. Andersson, A. P. Danielson, S. G. von Friesen, L. Jönsson, K. A. Kihlberg, P. Pehrson, C. Persson, O. Erickson, I. Månsson, P. G. Näslund* och *N. Petersson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort haft följande lydelse:

»Enär en utsträckning af eskaderöfningarna i våra egna farvatten skulle bereda flottans personal den ökade öfning inom flottans verkliga verksamhetsområde, som synes erforderlig, har utskottet velat tillstyrka Riksdagen att höja detta anslag med det belopp af 50,000 kronor, som departementschefen angifvit såsom härför behöfligt. Då deremot den nu årligen utgående expeditionen till främmande farvatten synts utskottet tillräcklig för det flottans ändamål, som härmed afses, har utskottet ansett sig icke böra förorda den ytterligare förhöjning af anslaget, som för utsändande af en andra sådan expedition om året af Kongl. Maj:t föreslagits.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att anslaget till flottans öfningar, nu 670,000 kronor, höjes med 50,000 kronor till 720,000 kronor»;

vid *punkt 5:o* (angående nyanskaffning af fartygsmateriel):

af herrar *O. Jonsson, H. Andersson, A. P. Danielson, S. G. von Friesen, L. Jönsson, K. A. Kihlberg, P. Pehrson, C. Persson, O. Erickson, I. Månsson, P. G. Näslund* och *N. Petersson*, hvilka ansett utskottets yttrande och förslag hafva bort på följande sätt affattas:

»Jemväl vid 1895 års riksdag väcktes motioner i syfte att genom upptagande af inhemskt lån bereda medel till anskaffande af erforderlig krigsmateriel och stärkande af landets fasta försvar. Vid statsutskottets utlåtande öfver berörda motioner var fogad en reservation, deri på anförda skäl hemställdes, att motionerna icke måtte föranleda någon

Riksdagens åtgärd. Med 180 röster mot 30 biföll Andra Kammaren denna reservation. De hufvudsakligaste skälen för berörda hemställan voro dels den fara, en sådan utväg att skaffa medel för improduktiva ändamål skulle medföra för statens kredit i utlandet, dels ock att användande nästan på en gång af så betydande medel för ifrågavarande försvarsändamål icke skulle blifva försvaret till varaktigt gagn, i ty att med de hastiga förändringar, typer och modeller vore underkastade, den sålunda förvärfvade materielen, i synnerhet den som tillhörde flottan, snart icke längre blefve tidsenlig, hvarför fara förelåge, att följden skulle blifva, att nya lån måste för ändamålet upptagas. Tryggast syntes derför vara att fortgå på den väg, Riksdagen i detta afseende dittills beträdt, nemligen att för ifrågavarande ändamål anvisa skattemedel. På senare tid hade af Kongl. Maj:t åtskilliga framställningar gjorts om anskaffande af nödig krigsmateriel och stärkande af det fasta försvaret. Så vidt skattemedlen dertill lemnat tillgång hade Riksdagen sökt att fylla det oundgängligaste behofvet i berörda hänseende, och kunde man hysa den vissa tillförsigt, att, i den mån statens inkomster dertill lemnade tillgång, Riksdagen icke skulle underlåta att, om så erfordrades, ytterligare tillgodose ifrågavarande behof.

Utskottet, som delar de i berörda reservation uttalade åsigter, anser så mycket mindre skäl nu förefinnas att tillstyrka Riksdagen att anlita den af herr R. Almström m. fl. och herr af Burén föreslagna utvägen att upplåna medel för försvarsändamål, som statens tillgångar för det närvarande synas medgifva att i något större mån än förut kunnat ske, anvisa statsregleringsmedel till berörda ändamål.

Med hänsyn till andra statsbehof har utskottet emellertid ansett sig icke kunna tillstyrka anskaffande af fartygsmateriel i den omfattning, Kongl. Maj:t föreslagit. Enligt utskottets förmenande skulle det heller icke vara för anskaffande af sådan materiel lämpligt, om det ena året anvisades ett betydligt större belopp, än som med visshet kunde beräknas att statens tillgångar ett annat år medgåfve att anslå. Utskottet har derför ansett den af Kongl. Maj:t för 1895 års Riksdag framlagda plan för nyanskaffning af fartygsmateriel under de närmaste fem åren, enligt hvilken plan skulle för hvartdera af dessa år anvisas 2,450,000 kronor, vara i detta fall lämpligare att följa. I nära anslutning härtill har utskottet velat tillstyrka Riksdagen att för nyanskaffning af fartygsmateriel bevilja ett belopp af 5,000,000 kronor och deraf för år 1897 anvisa 2,500,000 kronor, hvilket sistnämnda belopp jemväl är det högsta årsanslag, som förut af marinförvaltningen och Kongl. Maj:t varit för ändamålet ifrågasatt; ankommande sedan på Kongl. Maj:ts pröfning

hvilka fartyg af de antagna certerna kunna vara angelägnast att med berörda anslag anskaffa. Och har utskottet ansett för beställningen af materielen af fördel, om Riksdagen redan nu beviljade nämnda 5,000,000 kronor, oaktadt endast hälften deraf blefve för år 1897 anvisad. Med anledning af herr Ljungbergs omförmälda motion har utskottet, i likhet med hvad af statsutskottet vid föregående riksdagar uttalats, velat framhålla önskvärdheten deraf att ifrågavarande materiel, i den mån lämpligen ske kan, anskaffas inom landet.

Genom hvad utskottet i denna punkt uttalat torde jemväl herr Ollas A. Ericssons omförmälda motion i hithörande del få anses besvarad.

Utskottet hemställer alltså:

> a) att, med afslag å herr Ollas A. Ericssons omförmälda motion, Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen för anskaffning af ny fartygsmateriel beviljar ett belopp af 5,000,000 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisar 2,500,000 kronor;
>
> b) att herr R. Almströms m. fl. och herr af Buréns ofvannämnda motioner, i hvad de afse upptagande af lån för anskaffning af fartygsmateriel, ej må af Riksdagen bifallas; samt
>
> c) att, med anledning af herr Ljungbergs omförmälda motion, Riksdagen må, vid anmälan för Kongl. Maj:t af förenämnda beslut, uttala önskvärdheten deraf, att fartygsmaterielen, i den mån lämpligen ske kan, anskaffas inom landet»;

vid *punkt 12:o* (angående anslag till ny docka i Karlskrona):

beträffande den del af utskottets motivering, som berör herrar S. Palmes och E. Svenssons motioner:

af herrar *H. P. P. Tamm, O. Jonsson, H. Andersson* och *S. G. von Friesen* samt

af herr *P. Pehrsson;*

vid *punkt 13:o* (angående förrådshus för bomullskrut m. m. i Karlskrona):

af herrar *C. Lundeberg, H. P. P. Tamm, A. G. L. Billing, K. Bohnstedt, N. Fosser,* friherre *F. W. von Otter, I. Wijk, G. D. R. Tornérhjelm, E. Fränckel,* friherre *C. Klingspor, C. U. S. Lybeck* och *T. Nyström,*

hvilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Med afseende å hvad i ärendet förekommit, har utskottet funnit ifrågavarande anläggning af behofvet påkallad. Som emellertid den uppgjorda kostnadsberäkningen synts utskottet väl hög, i synnerhet hvad den afser kostnaden för vaktarebostad samt för brygga, har utskottet ansett det äskade anslaget kunna utan olägenhet minskas till 45,000 kronor, hvarför utskottet hemställer,

att Riksdagen må, till förrådshus för bomullskrut m. m. i Karlskrona, på extra stat för 1897 anvisa 45,000 kronor».

Herr *A. G. L. Billing* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af det under *punkt 5:o* i förestående utlåtande upptagna ärende.

Bilagor.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

	1896 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag.*				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	**Sjöförsvars-**
									Departementet och
	17,000	—	——	—	——	—	17,000	—	Departementet och öfverstyrelsen .....
	26,800	—	——	—	——	—	26,800	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli
	38,600	—	——	—	——	—	38,600	—	Marinförvaltningen .....
S:gr	82,400	—	——	—	——	—	82,400	—	
									Flottans
	1,732,052	—	——	—	——	—	1,732,052	—	Aflöning för flottans corpser och stater .....
	293,795	—	——	—	——	—	293,795	—	Karlskrona artillericorps, *reservationsanslag*.....
	32,000	—	——	—	——	—	32,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag* .....
	6,400	—	——	—	——	—	6,400	—	Pensionering af reservbefäl, *förslagsanslag*, högst
	268,100	—	——	—	——	—	268,100	—	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna,
	419,870	—	——	—	——	—	419,870	—	Naturaunderhåll, *förslagsanslag* .....
Tr:pt	2,834,617	—	——	—	——	—	2,834,617	—	

Litt. A.

riksstatens Femte hufvudtitel.

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
departementet.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
öfverstyrelsen.								
.....	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
samt kommandoexpeditionen	26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
.....	38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
S:gr	82,400	—	—	—	—	—	82,400	—
personal.								
.....	1,732,052	—	—	—	—	—	1,732,052	—
.....	293,795	—	—	—	—	—	293,795	—
.....	32,000	—	—	—	—	—	32,000	—
.....	6,400	—	—	—	—	—	6,400	—
reservationsanslag	268,100	—	—	—	—	—	268,100	—
.....	419,870	—	—	—	—	—	419,870	—
Tr:pt	2,834,617	—	—	—	—	—	2,834,617	—

	1896 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag.*				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Tr:pt	2,834,617	—	——	—	——	—	2,834,617	—	
	——	—	——	—	26,400	—	26,400	—	Båtsmansindelningen .....
	114,000	—	——	—	——	—	114,000	—	Ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge
	33,300	—	——	—	——	—	33,300	—	Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, *för-*
S:gr	2,899,517	—	——	—	26,400	—	2,925,917	—	
									Flottans
	1,300,000	—	——	—	——	—	1,300,000	—	Flottans nybyggnad och underhåll, *reservations-*
									Diverse
	670,000	—	——	—	——	—	670,000	—	Flottans öfningar, *reservationsanslag.* Nuvarande *ökas* med .....
	256,500	—	——	—	——	—	256,500	—	Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och
	39,820	—	——	—	——	—	39,820	—	Undervisningsverken:
									Sjökrigsskolan .....
									Skeppsgosseskolan .....
	60,000	—	——	—	——	—	60,000	—	Sjökarteverket, *reservationsanslag* .....
	12,000	—	——	—	——	—	12,000	—	Ersättning åt officerare och ingeniörer vid flottan
	39,000	—	——	—	——	—	39,000	—	Sjukvård .....
	19,175	—	——	—	——	—	19,175	—	Diverse behof .....
	23,500	—	——	—	——	—	23,500	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag* ...
	46,929	—	——	—	——	—	46,929	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslags-*
	12,500	—	——	—	——	—	12,500	—	Extra utgifter .....
S:gr	1,179,424	—	——	—	——	—	1,179,424	—	
Tr:pt	5,461,341	—	——	—	26,400	—	5,487,741	—	

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Tr:pt	2,834,617	—	——	—	——	—	2,834,617	—
.....	——	—	——	—	26,400	—	26,400	—
län och Södra Möre härad af Kalmar län	114,000	—	——	—	——	—	114,000	—
slagsanslag.....	33,300	—	——	—	——	—	33,300	—
S:gr	2,899,517	—	——	—	26,400	—	2,925,917	—
materiel.								
anslag	1,300,000	—	——	—	——	—	1,300,000	—
anslag.								
belopp ..... 670,000: —								
..... 80,000: —	750,000	—	——	—	——	—	750,000	—
ersättning derför, *förslagsanslag*	256,500	—	——	—	——	—	256,500	—
..... 31,040: —								
..... 8,780: —	39,820	—	——	—	——	—	39,820	—
.....	60,000	—	——	—	——	—	60,000	—
under anställning eller kommendering utrikes.....	12,000	—	——	—	——	—	12,000	—
.....	39,000	—	——	—	——	—	39,000	—
.....	19,175	—	——	—	——	—	19,175	—
.....	23,500	—	——	—	——	—	23,500	—
anslag	46,929	—	——	—	——	—	46,929	—
.....	12,500	—	——	—	——	—	12,500	—
S:gr	1,259,424	—	——	—	——	—	1,259,424	—
Tr:pt	5,541,341	—	——	—	26,400	—	5,567,741	—

	1896 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag.*				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Tr:pt	5,461,341	—	——	—	26,400	—	5,487,741	—	**Han-**
	1,400,000	—	405	—	4	—	1,400,409	—	Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstal-
	86,150	—	——	—	——	—	86,150	—	Undervisningsanstalter för sjöfart .....
	9,000	—	——	—	——	—	9,000	—	Nautisk-meteorologiska byrån .....
	13,000	—	——	—	——	—	13,000	—	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstal- meteorologiska byrån, *förslagsanslag* .....
S:gr	1,508,150	—	405	—	4	—	1,508,559	—	
S:ma	6,969,491	—	405	—	26,404	—	6,996,300	—	

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Tr:pt	5,541,341	—	——	—	26,400	—	5,567,741	—
deln.								
terna, *reservationsanslag*	1,400,000	—	405	—	4	—	1,400,409	—
... ...	86,150	—	——	—	——	—	86,150	—
... ...	9,000	—	——	—	——	—	9,000	—
terna för sjöfart och föreståndaren vid nautisk-	13,000	—	——	—	——	—	13,000	—
Sgr	1,508,150	—	405	—	4	—	1,508,559	—
Summa	7,049,491	—	405	—	26,404	—	7,076,300	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Femte hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Sjöförsvarsdepartementet.		
För anskaffning af ny fartygsmateriel	5,440,000	—
Till fullbordande af den under byggnad varande torpedkryssaren	70,000	—
» anskaffning af kanoner för sjöbefästningarna	90,000	—
» anskaffning af kanoner och ammunition för fartygen	98,000	—
» skjutförsök och anskaffande af bomullskrut	14,000	—
» minväsendet	75,000	—
» beklädnad åt värnpligtige	92,000	—
» löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan	1,860	—
Summa	5,880,860	—

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1896.